64 i mast.

Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje
DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ“
Vaikams — „VARPELĮ“

Nr. 63 | Vilnius 1938 m. lapkričio 15 d. (antradienis) | Pirmi metai

Šiame numeryje

VISUS KVIEČIAME TALKON

1932 metais lietuvių spauda plačiai paminėjo savo gyvavimo šimtmetinį jubiliejų. Ta proga buvo susirūpinta, kad gyventojai kuo daugiau prenumeruotų laikraščių. Kadangi vis dar pasitaiko ne tik pavienių šeimų, bet ir kaimų, kur nieks neprenumeruoja laikraščių*), tai ir buvo priimtas sumanymas kasmet organizuoti spaudos mėnuo. Tinkamiausias laikas tokiam gražiam darbui padaryti yra gruodžio mėnuo. Šis mėnuo, kaip lygiai ir lapkritis, yra patogus tuo, kad gyventojai ir laiko daugiau turi ir rudenį lengviau su pinigu, be to, patogu užsiprenumeruoti ir todėl, kad baigiasi metai. Pagaliau, seniems prenumeratoriams geriausias laikas išlyginti visas senas skolas laikraščiui.

Turint galvoje visas čia suminėtas aplinkybes, kasmet lapkričio ir gruodžio mėnesiais primename gyventojams spaudos — laikraščių reikalingumas, didelė jų nauda. Prie spaudos mėnesio mielu noru prisideda ir *„Aidas“*, kviesdamas visus susipratusius lietuvius talkon. Pirmiausia talkon turėtų paskubėti tie, kurie supranta savos spaudos reikšmę, svarbumą. O tokių inteligentų ir net kaimo žmonių mūsų krašte jau netrūksta. Vadinasi, yra kam pasidarbuoti, yra kam susirūpinti, kad kuo greičiau išnyktų tokie kaimai, kuriuose dar nieks neskaito laikraščių. Šalia švietimosi naudos, kurią duoda laikraščiai, šiuo metu ypač svarbu *politinis gyventojų išprusimas*. Reikia žinoti, kad gyvename labai painų politinį laikotarpį, kuriame galima susigaudyti ir nepaklysti tik tada, jei skaitysime dažniau einančius laikraščius, kurie nušviečia visas gyvenimo sritis.

Iš visų Vilniuje leidžiamų lietuviškų laikraščių *„Aidas“* išeina dažniausiai — *tris kartus savaitėje*. Padažnindami laikraštį nepakėlėme jo prenumeratos, norėdami, kad kuo daugiau šio krašto lietuvių užsisakytų mūsų laikraštį. Pradėdami leisti „Aidą“, jį padažnindami ir dabar sakome, kad mūsų laikraštis *yra ne paskiros grupės, bet viso krašto lietuvių laikraštis, kuris gina visų lietuvių teises*. Mūsų krašte nėra lietuvių dvarininkų ar fabrikantų, yra tik lietuviai valstiečiai, darbininkai, kurių reikalai nemažiau rūpi „Aidui“, negu tiems, kurie nuo aušros iki sutemos ir dar naktimis visiems kala, kad, girdi, tik jie giną kaimo žmonių reikalus, tik jie užstoja už valstiečių skriaudas. Toksai nuolatinis gyrimasis ir visiems įkalbinėjimas kai kada įtikina vieną kitą mažiau išprususį, net ir inteligentą, kurie po to savo ruožtu mėgina skleisti gandus, kad, girdi, „Aidas“ neturįs programos, neturįs aiškios linijos. Tokius gandus skleidžia tik mūsų idėjiniai priešai, kuriems rūpi partiniai dalykai, ir tie, kuriems vieno kito svieto lygintojo pasakymas tampa viso krašto lietuvių balsu.

Šia proga turime pabrėžti, kad tokia kovos taktika yra nuo seniai žinoma, kaipo nekenksminga ir mes jos nesibaidome. Visos mūsų idėjinių priešų kalbos, kad mes, girdi, neturime aiškios socialinės programos, irgi netiesa. „Aidas“, būdamas viso krašto lietuvių laikraštis, rūpinasi visais jų gyvenimo reikalais, o juo labiau socialiniais, kurie plačiai nagrinėjami „Ūkininko“ priede.

Tiek norėjome pasakyti ir savo idėjų priešams ir tiems mūsų prieteliams, kurie kai kada užgirsta piktų kalbų apie „Aidą“. Pažymėję visa tai trumpai, galime pasidžiaugti ir tuo, kad padažninę „Aidą“ subūrėme į jo bendradarbius gražų būrelį žmonių, kurie deda visas pastangas, kad mūsų laikraštis skaitytojams būtų ir įdomus ir naudingas.

Dirbdami tą sunkų ir atsakingą darbą, mes prašome talkon ir tūkstančius „Aido“ prenumeratorių, kad jie per tas kelias savaites mūsų laikraščio šeimynos narių skaičių dar labiau padidintų. Tai yra pareiga kiekvieno lietuvio, nes mes visi sudarome vieną visuomenę, kurią ir atstovauja „Aidas“. Kviesdami visus geros valios lietuvius „Aido“ platinimo talkon, turime pažymėti, kad, jei aplinkybės leis, žadame laikraštį padaryti dar labiau įdomų, įvesdami kai kurių naujų dalykų. Bet tai irgi pareis nuo prenumeratorių.

*) Šiomis dienomis iš vieno lietuvių gyvenamo kaimo Švenčionių valsčiuje gavome laišką, kurio autorius prašo jam užprenumeruoti „Aidą“, pranešdamas, kad tame kaime gyvena 40 lietuviškų šeimų ir neateina nė vienas laikraštis.

Išrinktas Lietuvos Prezidentas

Lapkričio 14 d. Kaune įvyko Lietuvos Valstybės Prezidento rinkimai. Rinko miestų, valsčių ir apskričių savivaldybių išrinkti tautos atstovai. Prezidentu išrinktas ligšiolinis Prezidentas **Antanas Smetona.**

Lenkijos nepriklausomybės šventė

Šio mėn. 11 dieną visoje Lenkijoje buvo iškilmingai paminėta Lenkijos nepriklausomybės šventė. Tą dieną visuose Lenkijos miestuose įvyko dideli kariuomenės paradai, iškilmingos akademijos, paskaitos ir vaidinimai.

Didžiausias kariuomenės paradas buvo Varšuvoje. Paradą priėmė marš. Rydz-Smigly. Tribunoje buvo visas diplomatinis korpusas (užsienio valstybių pasiuntiniai) ir užsienio valstybių kariuomenių atstovai.

„Gazeta Polska“ šio mėnesio 12 dienos numeryje įsidėjo kariuomenės atstovų, žiūrėjusių parado fotografiją, kurioje šalia kitų uniformuotų karininkų matyti ir Lietuvos kariuomenės atstovas pulkininkas A. Valušis.

Be to, kaip jau buvo rašyta, tą dieną Užolzės Silezijoje viešėjo Lenkijos Prezidentas prof. J. Moscickis su premjeru generolu Slavoi-Skladkovskiu ir karo reikalų ministeriu Kaspšickiu.

Lenkijos senato rinkimai

Šio mėn. 13 dieną (sekmadienį) vaivadijų rinkimų apygardos rinko naujo senato atstovus.

Jau kitą dieną lenkų spauda pranešė, kas pateko į senatorius. Kai kurie laikraščiai pažymi, kad keliose vaivadijose laimėjo vadinamieji „napraviačiai“. Pavyzdžiui, T. Katelbachas, nepatekęs į seimą, dabar Liublino vaivadijoje buvo išrinktas į senatą.

Vilniuje, kaip žinia renkami yra trys atstovai. Tą dieną vaivadijos kolegija išrinko į senato atstovus šiuos tris asmenis: A. Prystora, E. Dobačevskį ir Vilniaus Žemės Ūkio Rūmų pirmininką V. Kaminskį.

Kaip žinia, į senatorius prašėsi žinomas Vilniuje imperialistas Vladislovas Studnickis. Bet, kaip praneša „Expres Wileński“, Studnickis gavo tik vieną balsą.

Pasiuntinys Škirpa pas min. Beką

Varšuvos spaudos pranešimu, šio mėn. 10 dieną Lietuvos pasiuntinys Varšuvoje min. Škirpa buvo apsilankęs pas užsienio reikalų ministerį Beką, su kuriuo aptarė abiejų valstybių santykius.

×

Varšuvos dienraštis „Express Poranny“ įsidėjo daugelio užsienio pasiuntinių pareikštas nuomones dėl Lenkijos nepriklausomybės sukaktuvių. Tarp kitų pasiuntinių dienraščio atstovui pareiškė savo nuomonę ir Lietuvos pasiuntinys min. Škirpa. Suminėjęs, kad šiemet ir Lietuva minėjo savo nepriklausomybės dvidešimtmečio jubiliejų, min. Škirpa pareiškė: „Kaip Lenkija, taip ir Lietuva daugiau kaip 100 metų kentėjo svetimųjų viešpatavimą. O kai išmušė laisvės valanda, kiekvienas mūsų kraštų pagal savo jėgas kovojo už savo nepriklausomybę, o tuo pačiu ir už kito nepriklausomybę. Todėl net nereikia plačiau kalbėti, nes ir taip aišku, kodėl lietuvių tauta atjaučia šiandieną savo artimo ir istorinio kaimyno lenkų tautos džiaugsmą“.

Didžiojo karo užbaigimo sukaktuvės

Kaip žinia, šio mėn. 11 dieną suėjo lygiai 20 metų, kai buvo pabaigtas Didysis karas. Nuo to laiko kasmet lapkričio 11 dieną visose Europos didžvalstybių sostinėse esti rengiamos iškilmės, kurių metu pagerbiami kare žuvusieji. Ypač iškilmingi žuvusiųjų paminėjimai esti Paryžiuje ir Londone, kur prie nežinomųjų kareivių kapų atvyksta žuvusiųjų pagerbti — Paryžiuje prezidentas, o Londone karalius.

Šiemet pagerbimas ypač buvo iškilmingas, suėjus dvidešimčiai metų nuo karo užbaigimo.

Tą dieną paskirtu metu miestuose buvo sulaikytas dviem minutėm judėjimas, kad žmonės prisimintų kare žuvusius ir pagerbtų jų atminimą.

Min. Lozoraitis vyksta į Rygą

Lapkričio 18 d. Latvija švenčia savo 20 metų nepriklausomybės šventę. Šią Latvijos, kaip artimos ir draugingos valstybės, šventę pagerbs ir Lietuva. Tą dieną ir Lietuvos miestų gatvės bus papuošusios latvių tautos vėliavomis. Be to, daugelyje Lietuvos vietų bus surengti atskiri iškilmingi šventės minėjimai. Kaune rengiamose iškilmėse dalyvaus Latvijos susisiekimo ministeris, o meninę dalį atliks latvių menininkai artistai.

Kitų metų papročiu, šios latvių tautos šventės minėjime Rygoje dalyvaus ir Lietuvos vyriausybės pakviestas atstovas. Lapkričio 17 d. į Rygą išvyksta Lietuvos užsienių reikalų ministeris Lozoraitis, ponia Lozoraitienė ir užsienių reik. ministerijos protokolo šefo pavaduotojas Kajeckas.

Kauno dienraštis „XX Amžius“ rašo, kad ta proga Rygoje būsią aptarti Baltijos valstybių neutralumo, ir politinis bendradarbiavimo klausimai. Tuose pat pasitarimuose dalyvaus ir Estijos užsienių reikalų ministeris Selteris.

Kaip žinia, neutralumo įstatymo projektas jau yra paruoštas.

Priėmimas Lenkijos pasiuntinybėje

Lenkų tautos šventės minėjimo proga lapkričio 10 d. Lenkijos pasiuntinys ir įgaliotas ministeris Lietuvai p. Charvatas surengė Lietuvos užsienių reikalų ministeriui St. Lozoraičiui ir poniai Lozoraitienei iškilmingą priėmimą. Kauno lenkų laikraštis „Dzien Polski“ rašo, kad tame priėmime be min. Lozoraičio ir jo žmonos dar dalyvavę ministeris pirmininkas kun. Vl. Mironas, diplomatinio korpuso dekanas Vokietijos pasiuntinys Lietuvai dr. Zechlinas ir kt.

Tuo tarpu tos pačios dienos Kauno dienraštis „XX Amžius“ rašo:

„Rytiniai laikraščiai paskelbė, kad vakar Lenkijos atstovybės suruoštame priėmime dalyvavo ir min. pirm. Mironas. Mums pranešama, kad tame priėmime jis nedalyvavo. Tame priėmime taip pat nedalyvavo nė Vokietijos įgal. min. Zechlinas“.

Lietuvoje plečiama blaivybė

Lietuvos darbininkų vyriausia įstaiga Darbo Rūmai yra susirūpinę blaivybės skleidimu darbininkų tarpe. Šiam darbui varyti yra sudaryta atskira sekcija. Jos sumanymu, šiomis dienomis Kaune įvyko Darbo Rūmų ir kitų žymesnių įstaigų atstovų pasitarimas, kuriame aptarti darbininkų blaivinimo reikalai. Nutarta prie esamų kultūrinių darbininkų klubų steigti blaivinimo skyrius, skaityti paskaitas, rodyti kino paveikslus. Girtuoklių darbininkų atlyginimą nutarta išmokėti jų šeimoms.

Kas pasinaudojo Didžiojo karo laimėjimais

Ryšium su Didžiojo karo užbaigimo sukaktuvėmis daugelis Europos laikraščių plačiai rašo apie pakitėjusias gyvenimo sąlygas, kuriomis pasinaudojo kaip tik karą pralaimėjusi Vokietija.

Iš to prancūzų spauda daro išvadą, kad per šį laikotarpį (20 metų) niekais nuėjo visi didžvalstybių laimėjimai 1914—1918 metų kare.

Įtakingiausias Paryžiaus dienraštis „Le Temps“ naują padėtį vadina bankrutu, kurio geriausias įrodymas yra Tautų Sąjunga, kurios veikimas per 20 metų nedavė pasauliui jokių apčiuopiamų rezultatų.

„Karpatų Rusinija“ pavadinta „Karpatų Ukraina“

Lvovo ukrainų dienraščiai labai daug rašo apie Karpatų Rusinijos gyvenimą, kuriame įvyko daug atmainų, kai didesniuosius to krašto miestus vokiečiai su italais pripažino Vengrijai.

Šio mėn. 11 dieną vengrų kariuomenė užėmė paskutiniuosius du Karpatų Rusinijos miestus: Munkačev ir Užhorod. Šis paskesnysis buvo Karpatų Rusinijos sostinė.

Užėmus vengrams Užhorodą, iš jo visos autonominės vyriausybės įstaigos buvo perkeltos į Chusto miestą, kuriame yra 25.000 gyventojų. Lvovo Ukrainų dienraštis „Novi Čas“ praneša, kad Chuste gyvena tiktai ukrainai.

Pazymėtina ir dar viena to paties laikraščio paduota žinia. Būtent, ligi šiol tasai kraštas oficiališkai buvo vadinamas „Pidkarpatska Rus“, dabar autonominė vyriausybė esanti nutariusi pavadinti „Karpatska Ukraina“. Vadinasi, lietuviškai bus „Karpatų Ukraina“.

Turkija jau turi naują prezidentą

Kaip jau rašėme, praėjusią savaitę Ankaroje mirė ilgametis prezidentas naujovės Turkijos kūrėjas Ataturkas. Jau kitą dieną po mirties (XI—11 d.) Turkijos parlamentas vienbalsiai išrinko naują valstybės prezidentą Ismet Inonu.

Naujas Turkijos prezidentas buvo artimiausias Ataturko bendradarbis, taip pat labai daug kovojęs už Turkijos valstybės sustiprinimą. Savo metu Inonu naujoje Turkijos respublikoje ėjo atsakingas pareigas ir kariuomenėje ir krašto valdyme. Prezidentas Inonu yra kariškis, generolas, pasižymėjęs kare su graikais, kaipo neprastai gabus strategas.

×

Turkijos parlamentas kai kurie atstovai, norėdami pagerbti mirusį prezidentą, pasiūlė dabartinę Turkijos sostinę Ankarą pavadinti „Ataturko“ miestu.

Rudens gėrybės ir politika

Iš plačiųjų laukų ir lietuviškų dirvų saulės bučiuotas, vėjo glamonėtas, o lietaus praustas grįžta į šeimininko aruodą grūdas su savo daugiau ar mažiau gausiu būriu. Miela pažiūrėti į siūbuojančią dirvą vasarą, dar mieliau surinkti dirvos grūdą ir paskui juo naudotis. Rudens gėrybių pakankamai prisikūlus, kiekvienam drąsiau ir smagiau laukti rytojaus. Paskutinė keliauja iš lauko į ūkininko rūsį— bulvė. Jos įkandin atpėsčiuoja liūtingas, peršlapęs ruduo su savo ilgais ir tamsiais vakarais, o paskui rudenėlį ir baltoji šaltoji žiemužė atsliuokia. Tyliau ramiau darosi mūsų kaime. Rodos, ir dūmas rytais iš namų krosnies lėčiau kyla į viršų, ir voras tingiai lėtai driekia savo verpalo ilgus plonus siūlus.

Drauge su naujų metų laiku keičiasi žmonių pareigos ir nuotaika, o politiniame pasaulyje, dideliuose miestuose ir politikų galvose nuolat neramu. Ten vis kyla naujų sumanymų, ten vis nerimsta amžinai nepasotinami apetitai, ir nuolat graso stiprieji silpniesiems. Vakarykščiai priešai mezga bičiulystės mezginį, kad stipriau ant kojų atsistotų ir savo valstybių buitį tikresnę padarytų. Eilinis duonos valgytojas dažnai negali ir permanyti, kas dedasi toje politikoje, kam reikia meilės žodžių savo nedraugui, ką reiškia tiesiamoji taikos ranka, kai iš tikrųjų visi ruošiasi kariauti ir kai retas kuris nėra už save silpnesniam skriaudos padaręs. Laikraštį paskaičius, tenka pastebėti daugybė priešingybių. Štai tas pats politikas, kuris reiškia gerus norus savo kaimynui, kuris, atrodo, nieko blogo nenori jam parodyti, kieta letena laiko prispaudęs kaimyno gimines, neduoda atsikvėpti, negirdi jų balso, ir prašomas ar reikalaujamas tyli. Kirto smūgį vieną po kito, pažemino, iškoneveikė, atėmė tuos trupinėlius, kurie dar buvo likę ir reiškia paskui savo nepaprastą meilę, prisirišimą, apsimeta nekaltuoju avinėliu ir tuščiais žodžiais nori įrodyti savo gerumą.

Kam visa tai daroma? Aišku, tam, kad tokius savo darbus galima būtų nuo daugelio akių paslėpti ir kad viešai liktų kaltas ne skriaudėjas, bet skriaudžiamasis. Tačiau ir sunkiai gyvenantiems švystelia vilties pragiedrulis. Atrodo tada, kad palengvės gyvenimas ir grįš atimtos teisės. Nors daug jau kartų teko mums apsivilti, bet vis dėlto dar norisi žmogui tikėti, kad laukimas nenueis veltui, kad rytoj bus geriau nei šiandien. Laikraščiai praneša, kad esą laukiama derybų. Spaudoje yra net tokių gandų, kuriems sunku tikėti.

Girdi, netrukus prasidėsianti tarp „jų" ir „mūsų" tikra nepaprastos „brolybės" gadynė. Sunku ką griežtai teigti ar neigti dėl tų gandų. Žmonės dažnai nesąmoningai iš adatos vežimą priskaldo, o kartais sąmoningai, turėdami tam tikrų tikslų, paleidžia liežuvius, kad galėtų laimėti, kas jiems rūpi.

Eiliniam žmogui nuo visokių gandų net galva svaigsta. Sunku suprasti ši diena, o dar sunkiau atspėti mįslingas, pilnas paslapčių ir netikėtumų, rytojus. *Istorijoje negirdėtu būdu keičiasi valstybių sienos.* Jei per Didįjį karą ir po jo valstybės spręsdavo ginčus ginklais ir kruvinais karais, tai šiandie gimė naujas ginčų sprendimo būdas. Derybomis ir grasymu pasiekiama savo tikslo be kraujo praliejimo. Žinoma, kol didieji kaimynai valgo mažuosius, silpnesnius už save, kol juos dalydami bendrai sutaria, tol gali apsieiti ir be karo. Bet kada kibs vienas į kitą milžinai, pasaulis galės susilaukti karo. Vokiečiai, lengvai laimėdami ištisus tūkstančius kvadratinių kilometrų ir milijonus žmonių, labai kyla puikybėn. Hitleris, gavęs Sudetus, neduoda savo priešams atsikvėpti. Jis geras strategas—karys. Nedelsia, veikia greitai ir energingai. Žino, kad laikas politikoje yra be galo svarbus veiksnys.

Po Miuncheno susitarimo jis vėl drožia savo išdidžias kalbas, atsikerta anglų prancūzų politikams, išdėstydamas jiems savo pažiūras ir siekimus. Paskutinėje neseniai pasakytoje kalboje Hitleris, be kita ko, pareiškė: „Labai džiaugiamės, jei vadovaują valstybės vyrai Anglijoj ir Prancūzijoj nori geruoju gyventi su vokiečių tauta. Mums lieka tik susitarti dėl kolonijų, kurios iš mūsų buvo atimtos teisei priešingais pretekstais. Be šito klausimo Vokietija neturi nieko reikalauti iš Prancūzijos ir Anglijos". O toliau kalba šitaip: „Vokietija neina į derybas kaipo koks išmaldininkas. Jei vokiečiai negaus savo teisių normaliu keliu, jie jų reikalaus". Ir kitur toje pačioje kalboje prideda: „jei pasaulis kraštutinai ginkluosis, vokiečių tauta viena nevaikščios po žemę su alyvos šaka rankoje".

Laikraščių žiniomis *vokiečiams būsią geruoju duota kolonijų.* Žodžiu, tuo tarpu su Vokietija niekas karo nenori, bet daug kas kariauti ruošiasi. Anglai skuba pasistatydinti didžiulį oro laivyną. Atrodo, jiems rūpi dabar būti ne tik jūrų, bet ir oro viešpačiais. Prancūzai stiprina taip pat savo karo jėgas. Italija, nors yra Rymo—Berlyno ašies dalyvė, tačiau mielai suleistų į vieną sieną Lenkiją ir Vengriją, su kuriomis reikale, be abejo, tikisi sudaryti bendrą frontą prieš germanus. Vokiečių užmačia verčia ir kitas valstybes eiti į glaudesnius santykius su savo kaimynėmis. Užsienių reikalų ministras J. Bekas neseniai pareiškė, kad Lenkija neturi jokių tikslų, nukreiptų prieš Lietuvą, ir paneigė gandus, kurie skelbė, kad Lenkija ir Vokietija, esą, susitarusios pasidalyti Lietuvą. O Lietuvos pasiuntinių-ministerių konferencija nutaria glaudesnius santykius užmegzti su savo didžiaisiais kaimynais, vadinasi, ir su Lenkija. *Bendras priešas artina abi pusi,* versdamas užgniaužti sielos gelmėse skriaudas... Kiekviena valstybė stengiasi išlikti sveika ir ieško atramos. Tokiais atvejais esti reikalingi didiesiems mažieji, taip kaip mažiesiems didieji.

Dabar esą laukiama derybų. Kokios tos derybos bebūtų, mums vienas dalykas labai aiškus: negalės būti gerumo ir nuoširdumo tarp partnerių tol, kol nebus išlygintos skriaudos.

Skriaudų atitaisymas, kuris valstybei yra tiktai mažmožis, mums būtų labai svarbus dalykas, o sprendžiamiesiems veiksniams tai būtų ne tik diplomatiškas žygis, bet ir žmoniškas, heroiškas darbas, kuris geriausiai darbais įrodytų skelbiamą meilę ir sudarytų pradžią smagesniam, geresniam rytojui tiek iš vienos, tiek iš antros pusės.

Tokios tad mintys kyla rudens gėrybes nuo lauko nuėmus, o dvasinių gėrybių išsiilgus, gėrybių — gimtosios kalbos, savosios mokyklos, skaityklos, organizacijos pavidalu.

Kam visa tai teisėtai priklauso, niekuomet neužmirš reikalauti!

Akivara.

Lietuva dalyvaus pasaulinėje olimpiadoje

1940 metais Helsinkyje, Suomijoje, įvyksta pasaulio olimpiada. Suomiai, kaip praneša, visa pasaulinei olimpiadai ruošiasi, juo labiau, kad olimpiada buvo pavesta 1940 m. suruošti Japonijai, ir todėl pastarajai dėl užsitęsusio karo su kinais atsisakius, neperdaugiausiai beliko ir laiko. Lietuva iki šiol tedalydavo tik dviejose olimpiadose—Paryžiuje ir Amsterdame. Praėjusioje olimpiadoje, kuri įvyko Vokietijoje, nespėjus tinkamai pasiruošti, Lietuva nedalyvavo. Šioje 1940 metų olimpiadoje, kaip teko patirti, Lietuvos sporto vadovybė yra tvirtai nusistačiusi dalyvauti. Lietuvos tautinis olimpinis komitetas įstos nariu į pasaulinį olimpinį komitetą ir pasiųs į Suomiją geriausių Lietuvos sportininkų rinktinę.

Kurios sporto šakos Lietuvą atstovaus? Pirmiausia, į šį klausimą atsakant, reikia pažymėti, kad Lietuva yra pasiryžusi dalyvauti pasaulinėje olimpiadoje ne laimėjimų dvasios vedina, o to bendravimo ir susiartinimo su viso pasaulio jaunimu, dėl kurio, svarbiausia, ir buvo atgaivintos senovės graikų olimpiados. Aišku, kad Lietuva, dalyvaudama bendrose varžybose, visomis išgalėmis sieks laimėjimų ir jiems stengsis sėkmingai pasiruošti.

SVEIKINAME

„Argentinos Lietuvių Balsą"

Maždaug prieš 10 metų visoje Europoje buvo garsi žmonių emigracija į Pietų Amerikos valstybes. Daugiausia važiavo į Braziliją ir Argentiną. Važiavo ypač daug iš Lietuvos ir Lenkijos, nes emigracija į Jungtines Amerikos Valstybes, į tą pasakišką dolerio kraštą, buvo kaip ir sustabdyta. O mūsų krašte, kur žmonių nuolat didėja, o uždarbiai retenybė—emigracija nuo kelių dešimčių metų yra labai populiarus dalykas. Tiesa, iš karto žmonės, lyg ir bijojo važiuoti į tas valstybes, kuriose neturėjo nei giminių, nei pažįstamų. Tačiau netikras rytojus daugelį padrąsino, ir tūkstančiai abiejų lyčių jaunimo atsidūrė tolimuose Pietų Amerikos valstybėse.

Kaip jie gyvena, kokį vargą vargsta, kokius džiaugsmus turi, sunku mums tiksliai sužinoti. Bet neapsiriksime pasakę, kad mūsų užjūrio broliams ir sesėms nelengvai atsėjo šiokio tokio gyvenimo susikūrimas, ant tvirtesnių kojų atsistojimas. Tačiau džiaugiamės tuo, kad lietuviai, atsidūrę tolimuose ir svetimuose visais atžvilgiais kraštuose, ne tik nepražuvo, bet savo lietuviška ištverme, savo darbu ilgainiui visose gyvenimo srityse sustiprėjo. Šioje vietoje man rūpi visų pirma dvasinis, kultūrinis Pietų Amerikos lietuvių gyvenimas, kurį mes, likę senoje tėviškėje, galime sekti tik gaudami tenykščių lietuvių spaudą.

Prieš keletą metų visi džiaugėmės seniausiu Šiaurės Amerikos lietuvių laikraščio *„Vienybės"* 50 metų sukaktuvėmis. Tada, rašydamas apie „Vienybės" jubiliejų, pavadinau jį lietuvių spaudos švente. Taip pat norėčiau pavadinti *„Argentinos Lietuvių Balso"* dešimtmečio jubiliejų*).

Gaudami iš Šiaurės ir Pietų Amerikos lietuvių spaudą, mes dažnai nekreipiame dėmesio į jų partines išvaizdas, mes tik ieškome juose *lietuviškos gyvybės.* Kai gauname gražiai skambančiu lietuvišku pavadinimu laikraštį, kuriame, be titulo ir tik vieno straipsnio, viskas yra angliškai, giliai atsidustame, nuleisdami rankas — *morituri.* Bet kai gauname laikraštį - ne tik lietuvišku titulu, bet ir lietuvių kalba išleistą ir lietuviškos gyvybės kupiną — džiaugiamės, kad tolimuose kraštuose mūsų broliai stipriai laikosi, neišsižada nei tautos, nei kalbos, kad elgiasi, kaip mylintieji savo motiną sūnūs, kurie nors ir toliausia būdami, gimdytojos neišsižada.

„Argentinos Lietuvių Balsas"— Argentinos lietuvių populiarus savaitraštis, dabar pradėjęs vienuoliktuosius metus, irgi priklauso prie ištikimųjų Motinos — Lietuvos sūnų.

Tai ne svarbu, kad mes galime skirtis mažmožiuose, kad gal vieni tam tikrais klausimais kalbame atviriau, kiti mažiau atvirai; svarbu tai, kad esame vieno kraujo vaikai, vienos tautos sūnūs.

Ne visada gauname užsienyje leidžiamus lietuviškus laikraščius; vienų mums nesiunčia, kiti pakeliui užkliūna, bet kartais vienas kitas patenka į rankas — ir tada, skubiai vartydami jo puslapius, apgraibomis skaitome įdėtus straipsnius, žinias ir iš to darome išvadą, ar tai yra organas mirštančiųjų, ar gyvybę nešančiųjų. Kaip minėjau, „Argentinos Lietuvių Balsas" priklauso prie paskesniųjų ir todėl nuoširdžiai, lietuviškai nors tuo būdu sveikiname „Argentinos Lietuvių Balsą", linkėdami jam, kad jis niekuomet į savo skiltis neįsileistų ispanų kalbos, kad ir mes jį skaitydami galėtumėm pajusti, kad dar gyvename lietuvišką gyvenimą.

R. Mackevičius.

*) „Argentinos Lietuvių Balso" jubiliejinis (416) numeris išėjo spalio 6 dieną. Numeris padidintas, 12 puslapių, gausiai iliustruotas ir daro labai malonų įspūdį. *R. M.*

DRAS MARTYNAS YČAS. 19)

ATSIMINIMAI

Nepriklausomybės keliais

Vieną kartą karalius per audienciją pats apibūdinęs savo padėtį rusų pasiuntiniui Gulkevičiui.

— Prašau pažiūrėti pro langą į stovintį policininką, — pasakęs karalius,—jis daugiau turi teisių Norvegijos valstybėje už mane. Jis gali suimti žmogų, nusižengusį įstatymams ir viešajai tvarkai, o aš to padaryti negaliu. Vienintelė vieta, kur Norvegijos karalius gali savo nosį kišti, tai jo skepetaitė! — nusijuokęs karalius.

Kristianijoje išbuvę 5 6 valandas, apžiūrėję šios gražios sostinės apylinkes, nuvykome į Bergeną. Cia mus pasitiko rusų konsulas Stribulajevas, Didžiosios Britanijos konsulas ir karo attaché. Iš čionai turėjome plaukti keleviniu laivu „Jupiter" į New-Castle-on-Tyne. Bet Britų konsulas mums pranešė, kad plaukti paprastu laivu delegacijai pavojinga, nes vokiečių povandeniniai laivai nuolatos nardo Norvegijos pakraščiais, jie labai lengvai galį visą delegaciją nuo laivo nusodinti ir nusigabenti į „vaterlandą", kur karo imtinių stovyklose tektų laukti karo pabaigos. Todėl Jo Didenybės vyriausybė, šiuo susirūpinusi, atsiuntė specialų laivą — šarvuotį „Donnegal", kuris plačiose jūrose jau mūsų laukiąs, o iki šarvuočio „Donnegal" mus nuvešianti per neutralius vandenis Norvegų karaliaus jachta.

Mes, žinoma, tą žinią priėmėm su džiaugsmu ir dėkingumu ir vietoje „Jupiter" susėdome į karaliaus jachtą. Paskutinėje valandėlėje mums įteikė skubotą telegramą iš delegacijos dalyvio Valstybės Tarybos nario Vl. J. Gurko, kuris, pasisamdęs specialų traukinį Haparandoje, per visą Švediją vejasi mus, kad galėtų drauge, vienu laivu, plaukti į Angliją. Taip tiktai rusai, senojo režimo rusai, mokėjo keliauti! Pavėlavo, prisireikė pasivyti, ima ekstra traukinį, moka kelis tūkstančius dolerių ir vykis, vežk... nors tos kelios valandos skirtumo niekam nereikalingos. Toks jau jų būdas... Bet šiuo atsitikimu buvo veltui išmesti pinigai. Kad ir būtume norėję palaukti jo, tai britų kariškas laivas nebūtų mūsų laukęs. Juk vokiečių žvalgyba galėjo to laivo stovyklą sužinoti ir atakuoti. Ir išplaukėme mes be Gurkos...

Karališka jachta mus vežė, sukinėdamosi po dailius fiordus. Sulipę ant denio, mes gėrėjomės gražiais gamtos vaizdais, traukdami į savo krūtinę puikų gaivinantį pavasario orą, kol mus vaišingieji svetingos Norvegijos šeimininkai sukvietė į valgomąjį kambarį, kur radome paruoštus pusryčius.

Po dviejų valandų išplaukėme iš Norvegijos scherų į plačiąsias jūras.

Toli horizonte pasirodė didelis juodų dūmų debesys, kuris labai greitai slinko prie mūsų. Dar kelios valandėlės, ir priplaukė prie mūsų milžinas šarvuotis, sukeldamas bangų bangas, kurios mūsų mažą laivelį kaip skiedrelę ėmė į visas puses blaškyti ir mėtyti. Nuleido laiptus. Keli jūrininkai, jais nusileidę pasveikino mus ir paprašė perlipti į šarvuotį. Sulipome. Jūrininkai išsirikiavę eilėmis saliutavo mums, o aukštas, storas kapitonas pasveikino mus Britų vyriausybės vardu. Apžiūrėjome laivą, susipažinome su karininkais ir jų globojami jautėmės labai gerai. Vakare suruošė mums iškilmingą priėmimą. Mūsų delegacijos vyresnieji — Protopopovas, Miliukovas, Šingariovas, graf. Vielepolskis ir baronas Rozenas — vaišinosi kapitono kajutėje, mes gi pietavome bendroje karininkų valgykloje. Jaunieji karininkai labai meilingai mus vaišino ir džiaugėsi turį progos paįvairinti savo nuobodų jūrų gyvenimą. Jie paįvairino mūsų vaišes dar tuo, kad, susodinę mus prie židinio, papasakojo mums visokių karo nuotykių, kurių šis laivas jau daug galėjo priskaityti. Tai buvo reta proga karo metu šiame karo laive mums, civiliams vyrams, paplaukioti ir jų bendru gyvenimu pagyventi.

Apie vienuoliktą valandą aš buvau iškviestas iš mūsų jaukios kompanijos lenkų atstovo grafo Vielepolskio. Jis man pranešė, kad mūsų vyresnieji prašo manęs ateiti pas juos į kapitono kajutę. Kadangi laivą labai supo ir grafas nebetvirtai laikėsi, tai man teko stipriai „palaikyti Lenkiją"...

Į kapitono kajutę įėjus vėl pamačiau aukšto ūgio milžiną kapitoną, kuris prisistojęs prie Šingariovo reikalavo lipti ant stalo ir dainuoti rusų liaudies dainas. Man atėjus, visi nudžiugo, kad dabar visi galėsią choru dainuoti. Kapitonas paliko stalą ramybėje ir visai pasitenkino mūsų dainomis. Gerą ūpą įgavęs, jis pats ėmė traukti solo jūrininkų dainas, kurių negalima pavadinti perdaug skambiomis. Jo balsas, prie audrų pripratęs, stengėsi nukonkuruoti vėjo ūžimą ir triukšmaujantį laivo bildesį. Bet pačiam patetingame momente įėjo kapitono pavaduotojas ir padavė jam kažkokį raščiuką. Akies mirksnyje dainos nutrūko... Kapitonas paprašė mus eiti gulti, o jis sakėsi eisiąs savo tarnybos atlikti. Išsimiegojau nepaprastai gerai kajutės pakabintame hamake.

Kai atsikėlęs išėjau į denį radau jau daugumą savo draugų besižvalgant aplinkui. Buvo gražus pavasario rytas. Saulė, ką tik patekėjusi, atsimušė jūrų paviršiuje savo spinduliais, sudarydama milijonus spalvotų gėlių... Aplinkui vien tik plačioji jūra. Plaukėme kokį pusvalandį. Šit jūrų paviršiuje pasirodė viena sala, už jos kita. Dar po valandėlės jau mes buvome iš visų pusių salų apsupti Susigrupavę kuopelėmis, klausinėjome vienas kitą, kur mes esame. Prie mūsų prisiartino kapitonas. Tuoj jį puolėme klausinėti.

Pasirodo — esame Orkinėjų salose. Čia tai pati šiaurinėje Škotijos dalis ir didžiojo Britanijos laivyno, admirolo Jellicoe vadovaujamo, stovykla.

Nestebę klausiame, kodėl čia atplaukėme, o ne į Leith, kaip mums buvo pirmiau sakyta.

Atsimenat, — pasakė kapitonas, — kaip vakar mano padėjėjas padavė, pertraukęs mūsų dainas, raštelį? Tai buvo radio telegrama, kuri pranešė man, kad prieš tą uostą, kur mes turėjome plaukti, vokiečiai šią naktį išsvaidė minas ir tris laivus paskandino. Matyt, jie gerai buvo painformuoti apie mūsų kelionę, tik nabagai pasiskubino. Tai, paėmę kursą į šiaurę, atplaukėme į šias salas. Bet jūs, džentelmenai, manau, nepyksite už tokį mano žygį. Turėsite progos pamatyti vadovaujamą admirolo Jellicoe Grand Fleet, kuris po 15 minučių čia prieš mus atplauks.

Su didžiausiu smalsumu laukėme.

Pasirodė tikras dūmų debesys, po jo antras, trečias, ketvirtas, dešimtas... Šit pro mūsų šalį praplaukė milžinas šarvuotis „Queen Mary", „Empress" ir kiti. Jūrininkai, baltais kostiumais sustoję, saliutavo mums grojant muzikai himnus. Žaibo greitumu šie milžinai praplaukė pro mus, palikdami mumyse nusistebėjimą. Paskui persėdome į mažesnį laivelį ir tarp salų vingiuodami priplaukėme krantą.

(B. d.).

Kokia tvarka vyksta rinkimai į seniūnijų tarybas

Kiekviena vieša organizacija, draugija tvarkosi pagal tam tikras taisykles, kurių vienas pati sau nustato, kitas valstybė pateikia. Kai organizacija nesilaiko savų ir valstybinių taisyklių, susilaukia daug nemalonumų: ji nubaudžiama, panaikinami jos tam tikri nutarimai, darbai arba ji net uždaroma. Prisiminę tuos laikus, kada ir mes turėjome savas organizacijas bei jų *skyrius*, žinome, kad per susirinkimą turėdavome iš anksto paruoštą dienotvarkę, pagal kurią vykdavo susirinkimas. Ypatingai tiksli ir pagal statutą sudaryta turėdavo būti dienotvarkė tuo metu, kai vykdavo rinkimai į valdybą. Jeigu rinkimai būdavo padaryti ne pagal statute numatytą tvarką, tai tokie rinkimai skaitydavosi neteisėti ir juos reikėdavo panaikinti.

Tas pat yra ir su rinkimais į seniūnijų tarybas. Šiems rinkimams taisykles ir dienotvarkę nustato valdžios atstovai, šiuo atveju vidaus reikalų ministeris. Tos tvarkos ir taisyklių griežtai reikia laikytis. Nesilaikant galima nepatekti į rinkikų arba renkamų sąrašą ir nustoti teisės rinkti (balsuoti) ir būti renkamam bei išrinktam į tarybos narius. Be to, padarius rinkimus ne pagal taisykles ir nustatytą dienotvarkę, rinkimus gali panaikinti arba apskrities storasta arba patys rinkikai. Dėl to, kaip rinkikai taip ir valdžios atstovai, kartu su valsčiaus vaitu, valsčiaus valdyba ir rinkimų komisijomis privalo griežtai prisilaikyti tvarkos ir pagal ją vykdyti rinkimus. Rinkikai, laikydamiesi patys tos tvarkos, turi stebėti, kad ir rinkimus tvarkantieji asmens tų taisyklių tiksliai laikytųsi. Kai nesilaiko, tai tuojau daryti pastabas, o po rinkimų skųsti storastai.

Praėjusiame „Aido" numeryje nurodėme bendras rinkimų taisykles, o dabar paduodame ištisą rinkimų dienotvarkę, vadinamą rinkimų kalendoriaus pavyzdį. Šiame pavyzdyje nurodėme, kokia tvarka vyktų rinkimai, jeigu jie būtų paskelbti pavyzdžiui lapkričio 15 dieną. Žinoma, jeigu rinkimai būtų paskelbti lapkričio 20 dieną, tai jie vyktų ta pačia tvarka, tik penkiomis dienomis vėliau. Tada, pavyzdžiui, rinkikų sąrašo galutinis (užbaigimas) būtų ne gruodžio 7 d., bet 12 dieną. Panašiai ir kiti rinkimų veiksmai būtų penkiomis dienomis vėliau.

Šiame pavyzdyje pirmoje rubrikoje duotas rinkimų veiksmas, pav., „rinkimų paskelbimas", „rinkikų sąrašų sudarymas" ir t. t. Antroje rubrikoje parodyta, kada veiksmas pradedamas, jeigu rinkimai būtų paskelbti XI. 15 d. Trečioje nurodyta, kiek dienų gali trukti paskiras rinkimų veiksmas. Matome, kad, pav., rinkimų komisijos turi būti sudarytos nevėliau, kaip per 7 dienas, skaitant nuo rinkimų paskelbimo dienos. Ketvirtoje rubrikoje kaip tik ir nurodyta kelintą dieną paskiras rinkimų veiksmas turi būti užbaigtas. Šį kalendorių kiekvienas privalo gerai įsidėmėti, geriausia nuolat turėti, kad žinotų, kada kuris veiksmas turi būti padarytas. Tų veiksmų pavadinimai yra suprantami. Tik dar kartą primename, kad rinkimai pradžioje skelbiami neviešai, tiktai vaitui. Ir tik 14—16 dienų praslinkus nuo neviešojo paskelbimo, vaitas rinkimus skelbia viešai. Kitą dieną skelbiamas ir rinkikų sąrašas. Jeigu kurio nors rinkiko blogai parašyta pavardė ar vardas arba kuris visai į sąrašą neįtrauktas, tuojau turi kreiptis į seniūnijų rinkimų komisiją, kad ji tai atitaisytų. Šis rinkikų kreipimasis į komisiją vadinasi reklamacijos. Jos galima daryti per 3 dienas rinkimus viešai paskelbus.

Kiti veiksmai yra suprantami. Iš jų svarbiausi kandidatų į tarybininkus statymas, apie ką vėliau. *J.*

RINKIMŲ KALENDORIAUS PAVYZDYS

Paskiri rinkimų veiksmai	Data, kada veiksmas pradedamas	Kiek dienų skiriama vienam veiksmui	Kelintą dieną rinkimus paskelbus
Rinkimų paskelbimas (neviešas) . .	XI. 15 d.	—	—
1. Rinkimų komisijų sudarymas	XI. 22 d.	7	7 dieną
2. Rinkikų sąrašų sudarymas	XI. 29 d.	14	14 dieną
3. Sudaryti rinkikų sąrašai įteikiami seniūnijų rinkimų komisijų pirmininkams	XI. 30 d.	—	15 dieną
4. Viešas rinkimų paskelbimas	**XII. 1 d.**	—	**14-16 dieną**
5. Rinkikų sąrašų viešas paskelbimas ir rinkikų arba neįtrauktų į sąrašą reklamacijos (protestai)	XII. 2 d.	3 dienos 2, 3 ir 4	15—17 dieną
6. Komisija praneša, kad rinkikas yra išbraukiamas iš rinkikų sąrašo	XII. 5 d.	—	18 dieną
7. Išbrauktų iš sąrašo rinkikų protestai	XII. 6 d.	6	19 dieną
8. Rinkikų sąrašo galutinis užbaigimas (uždarymas)	XII. 7 d.	—	20 dieną
9. Pakartotinis ir galutinis rinkikų sąrašo viešasis paskelbimas	XII. 8 d.	—	ligi 20 dienos
10. Kandidatų į seniūnijų tarybininkus statymas	XII. 10 d.	3	18—20 dieną
11. Reikalui esant, rinkikai (kurie statė kandidatus) kviečiami parašo patikrinti	XII. 11 d.	—	21 dieną
12. Kviečiamas rinkikas vyksta savo parašo tikrinti	XII. 12 d.	—	22 dieną
13. Įgaliotinių kvietimas galimiems netikslumams pašalinti	XII. 13 d.	—	23 dieną
14. Netikslumų šalinimas, kurie galėjo įvykti kandidatus statant	XII. 14 d.	1	24 dieną
15. Skelbiamas viešai kandidatų į tarybininkus sąrašas ir kartu paskelbiama rinkimų diena	XII. 18 d.	—	28 dieną
16. Balsavimas	XII. 21 d.	—	32 dieną

Turkijos prezidentas Kemalis Ataturkas

Kaip jau buvo rašyta, šio mėn. 10 dieną Ankaroje mirė ilgametis Turkijos prezidentas Kemalis Ataturkas*).

Ataturko mirtį giliai atjautė visa turkų tauta, kuriai jis labai daug yra nusipelnęs. Dar gyvam esant, turkai savo prezidentą pavadino nugalėtoju —*ghazė* ir tėvynės tėvu *Ataturku*.

Kemalis gimė 1879 metais Salonikuose. Jo tėvas buvo aukštas muitinės valdininkas. Tėvas norėjo sūnų padaryti pirkliu, motina užsigeidė išleisti į muzulmonų dvasininkus. Bet iš jo neišėjo nei vienas, nei antras, nes tėvui mirus visi planai iširo, o Kemalis turėjo išvažiuoti į provinciją pas gimines. Abecėlę ir Korano giesmes pakeitė ožkos, kurias ganyti jis buvo pristatytas.

Motina Subeida, materiališkai atkutusi, atsiėmė sūnelį iš giminių ir pradėjo leisti mokytis, bet nedrausmingas berniukas mokykloje ilgai neištvėrė: kartą kruvinai sumušęs vieną savo draugą, jis pabėgo ir daugiau niekada negrįžo. Pagaliau, bočiaus prikalbėta, motina išsiuntė Kemalį į kadetų mokyklą Salonikuose, iš kurios jis, sulaukęs septyniolikos metų, persikėlė į Monastirio karo mokyklą.

Tada Turkiją valdė sultonas Abdul Hamidas. Krašto padėtis visais atžvilgiais — tiek vidaus, tiek užsienio — buvo pašlijusi. Jaunimas troško valstybės reformų, kurių senis sultonas nenorėjo leisti. Revoliuciniai nusiteikimai užvaldė ir jaunąjį Kemalį, kuris, Monastiriuje gavęs pirmąjį karininko laipsnį, buvo išsiųstas į Konstantinopolio karo akademiją.

Šito prabangingo ir gašlaus miesto gyvenimas jaunąjį karininką apsvaigino, ir jis, beieškodamas pomėgių, jau buvo benuslystąs. Laimei, laiku susigriebė, pažabojo savo aistras ir grįžo prie knygų.

Tuo metu prasidėjo jaunaturkių revoliucija. Abdul Hamidas neteko sosto ir Turkiją į savo rankas paėmė Enveras Paša. Trisdešimt metų amžiaus Kemalis jau Makedonijos armijos štabo viršininkas. Netrukus jis išsiunčiamas į Prancūziją, kaip karinės misijos šefas, o sugrįžus, buvo paskirtas Salonikų karo mokyklos viršininku. Italija, nepaskelbus karo, iškelia savo armiją Tripolin, ir Mustafas Kemalis vyksta jai pastoti kelią, bet nespėja čia susidoroti, kaip Balkanuose prasideda karas. Kemalis greit padaro taiką su italais ir grįžta namo, nesulaukęs laimėjimo, apie kurį svajojęs.

Didysis karas Mustafą Kemalį atranda Sofijoje, kur jis buvo Turkijos karo atstovas. 1915 m. vasario m. jis grįžta į Konstantinopolį, paskiriamas divizijos vadu, ir jam pavedama garsioji misija — ginti Galipolio pusiasalį nuo anglų, kurie žūt būt spyrėsi tenai iškelti desantą. Generolas Mustafas Kemalis Galipolį garbingai apgynė.

Karas prailgo, Turkija pailso, jos armija ėmė krikti. Galipolio laimėjimas negalėjo atsverti pralaimėjimų kitose vietose; Enverso diktatūra vidaus padėtį darė kaskart pavojingesnę. 1918 m. rudenį, kada Mustafas Kemalis buvo Sirijos fronte, turkų armija galutinai pakriko.

1920 metais Kemalis, ilgai ruošęsis, suformuoja naują, galingą savo šalininkų organizaciją, kuri pradeda aštrią kovą su diktatorium. Erzerume ir Sivase šaukiami kongresai, jie sudaro naują Turkijos vyriausybę, kuri būstine pasirenka buvusią Angorą, kuri pavadinama Ankara. Iš čia Kemaliui tenka kovoti trimis frontais: su armėnais eina kovos rytuose, su prancūzais kariaujama pietuose, su graikais vakaruose. O čia dar ir viduje nėra tvarkos. Tik tada, kai jam pritarimą pareiškia senas armijos vadas generolas Karabekiras, Mustafas Kemalis pasijunta tvirtai atsistojęs ant kojų.

Sultono valdžia dar didelė, tačiau atkaklusis generolas pasitiki savo žvaigžde ir be atodairos kovoja su savo gausiais priešais. Vienintelis jo draugas tomis valandėlėmis buvo jo jauna giminietė Fakrija Hanuma, kuri paskum pasidarė jo žmona. Bet ne visam amžiui...

Tat buvo turkų graikų karo metu. Gen. Mustafas Kemalis vedė visas fronto operacijas. Kemalio štabas buvo Smirnoje. Graikai iš Mažosios Azijos jau buvo išguiti, bet koncentravosi ties Konstantinopoliu. Darbo buvo iki valios ir dieną, ir naktį. Ir, štai, tokiu įtemptu metu Kemaliui praneša, kad jį norinti pamatyti kažkokia ponia. Bet toji nelaukia įleidžiama, o į generolo kabinetą įsibrauna pati. Tai Lafita Hanuma. Ji tik galvos uždangalą turkišką tedėvi, šiaip gi apsirengusi kaip tikra paryžietė. Jos jaunas veidas trykšta grožiu, o akys spindi juodos, kaip jūrų gelmės.

Kemaliui mergaitė patiko. Bet ko ji nori? Anapus Smiros jos tėvas, prekinių laivų savininkas, turis puikią vilą. Gal ponas generolas sutiktų tenai pavasaroti?

Kemalis sutiko ir prasidėjo naujas jo gyvenimo romanas...

Bet karas dar tebeėjo, ir tiktai jam pasibaigus Mustafas Kemalis išsiskyrė su Fakrija ir vedė Latifą. Jo seni draugai, Fevsis ir gen. Karaberikas, buvo sutuoktuvių liudininkai.

Kemalis ėmė kurti naująją Turkiją. Jos teritorija buvo tris kart mažesnė, kaip sultonų laikais, bet užtat triskart atsparesnė iš vidaus. Teko daug kovoti, ir jis kovojo sukandęs dantis: kur nepadėjo dekretai ir įstatymai, ten teko panaudoti revolverį. Ir jis laimėjo: per dvejetą nepilnų dešimtmečių Turkijos gyvenimas apsivertė aukštyn kojomis, iš aziatiško sultonų krašto ji pavirto europietiška valstybe. Moteris jis išvadavo iš haremo, nuo jų veidų jis nutraukė veido uždangalus, pristeigė mokyklų, įvedė lotynišką raidyną, sumodernino įstatymus... Jis pats pasivadino Kemaliu Ataturku.

Bet asmeninis prezidento gyvenimas nebuvo laimingas. Jis pamatė, kad jo gražioji Latifa tesirūpino tik jo karjera, o ne juo ir jo darbais, ir jis nebeiškentęs su ja išsiskyrė, pasiliko, kaip buvęs, vienas vienišas.

Viršum jo rūmų Ankaroje plevėsuoja raudona vėliava su priešpilniu ir žvaigždė: tai naujosios Turkijos emblema. Šiomis dienomis turkai su plakančiomis iš nerimo širdimis žiūrėjo ar nenusileis toji vėliava ligi pusei stiebo.

Tai įvyko šio mėn. 10 dieną.

(Iš „XX Amžiaus")

*) Spaudos pranešimu, miręs Turkijos prezidentas bus iškilmingai palaidotas šio mėn. 20 dieną.

• KORESPONDENCIJOS •

Vasiūnai, Tverečiaus valsč. *Byla dėl pavardės.* Praėjusiais mokslo metais čia dirbo naminis mokytojas Aleksandras Dundulis. Čia iš jo Tverečiaus valsčiaus policija buvo paėmusi 18 lietuviškų knygų ir jam buvo iškelta byla, kad jis turėjęs nelegalią biblioteką. Kaip „Aide" neseniai buvo rašyta, ta byla Vilniaus Apygardos teisme pasibaigė jo išteisinimu.

Dabar tenka sužinoti, kad praėjusį mėnesį mokyt. A. Dundulis Švenčionių apskrities storastos yra nubaustas 50 auks. už tai, kad jis nepriėmęs karinės knygutės.

Šio dalyko istorija yra tokia: 1937 m. spalio 27 d. A. Dundulis buvo pakviestas Tverečiaus valsčiaus įstaigon, kur buvo jam pasiūlyta, kad jis pasirašytų raštą, kur buvo rašoma, jog jis, remdamasis tam tikrais paragrafais, prašąs apskrities storastiją ištaisyti jo pavardę iš *Dundulis* į *Dundul.* A. Dundulis to rašto nepasirašė. Vėliau iš jo buvo paimta vidaus pasas ir karinė knygutė. Po kurio laiko jam buvo atsiųsta karinė knygutė su „pataisyta" joje pavarde „Dundul". Mokyt. Dundulis tos karinės knygutės nepriėmė ir pareikalavo, kad joje vėl būtų įrašyta jo pavardė taip, kaip yra jo gimimo metrikuose, t. y. Dundulis.

Apskrities storasta praėjusio mėn. 29 d. A. Dundulį už tai nubaudė 50 auks. piniginės baudos.

Teko patirti, kad nubaustasis apskrities storastos sprendimą ketinąs apskųsti apygardos teismui.

Girdėjęs

Vigonys, Lydos apskr. *Mokesčiai už „Ryto" skaityklai naudotą namą.* Vigonių kaime buvo Vilniaus Liet. Švietimo „Ryto" Draugijos skaitykla, kuri 1936 metais kovo 31 d. Lydos apskrities storastos sprendimu uždaryta. Skaitykla buvo Daminyko Sielylos name. Sielyla už tą namą gaudavo iš „Ryto" Draugijos per metus 120 auks. (60 auks. už namą ir 60 auks. už apkūrenimą ir patarnavimą). Šis mokestis buvo žinomas ir Lydos iždinei. Bereikalaudama mokesčio už 1935 ir 1936 metus, iždinė savo įsakyme (nakaz płatniczy) Nr. 348 tą nuomos mokestį buvo pažymėjusi ir nuo jo savo sąskaiton iš D. Sielylos paėmė valstybinio mokesčio už 1935 metus 39 auks. 76 sk. už 1936 metus (iki to laiko, kol skaitykla veikė) 7 auks. 80 sk.

Pagaliau, šiemet pareikalavo sumokėti mokesčius ir Rodunės valsčiaus valdyba. Tačiau ji Lydos iždinės pažymėto mokesčių didumo nepripažino. Rodunės valsčiaus ponų nuomone, D. Sielyla už namą iš „Ryto" D-jos per metus gavęs žymiai daugiau ir pareikalavo už 1935 metus valsčiaus savivaldybės kason sumokėti (mokesčių kvito Nr. 1122).

valsčiaus išlyginamojo mokesčio	39 auks.	36 sk.
seimelio kelių mokesčio	16 „	02 „
šarvarko mokesčio	33 „	27 „
procentų už pavėlavimą	10 „	56 „
Iš viso	99 auks.	21 sk.

Už 1936 metus (kvito Nr. 3392):

valsčiaus išlyginamojo mokesčio	5 auks.	42 sk.
seimelio kelių mokesčio	1 „	80 „
šarvarko mokesčio	10 „	60 „
procentų už pavėlavimą	4 „	01 „
Iš viso	21 „	83 „

Sudėjęs abejų metų, D. Sielyla gavo valsčiaus valdybos kason sumokėti 121 auks. 04 sk.

D. Sielyla, manydamas, kad čia esama nesusipratimo, stengėsi šį reikalą aiškinti ir iki šiol tų mokesčių nemokėjo. Jis sumokėjo tik iždinės nustatytą mokestį — už 1935 m. 39 auks. 76 sk., už 1936 m. 7 auks. 80 sk., iš viso 47 auks. 56 sk.

Valsčiaus valdyba, nesulaukdama mokesčių, praėjusį mėnesį buvo atsiuntusi sekvestratorių, kuris užrašė D. Sielylos karvę. D. Sielyla, apskaičiavęs, kad jo karvė yra žymiai brangesnė, šiomis dienomis tuos mokesčius valsčiaus valdybos kason sumokėjo.

Dabar visa matematika yra tokia:

Iš „Ryto" už 1935 m. gauta	120 auks.	
„ „ „ 1936 „ „	40 „	
Iš viso	160 „	

Mokesčių sumokėta:

Lydos ižd. už 1935 m.	39 auks.	76 sk.	
„ „ „ 1936 „	7 „	80 „	
Valsč. vald. „ 1935 „	39 „	21 „	
„ „ „ 1936 „	21 „	83 „	
Iš viso	168 auks.	60 sk.	

Dabar kai kas D. Sielylai pataria šiuo reikalu kreiptis teisman.

Gervė.

Mištūnai, Viln. Trakų apskr. *Domisi politiniais įvykiais.* Mūsų kaimas nors ir neteko lietuviškų draugijų skyrių ir ratelių, tačiau jis netamsėja, bet šviečiasi visomis galimomis priemonėmis.

Dabar į Mištūnus ateina laikraščių 63 egz., jų tarpe 10 egz. „Rycerz Niepokalanej". Kas juos išrašė nieks nežino ir neskaito. Be to, septyni ūkininkai yra įsigiję radijo priimtuvus ir jais kasdien naudojasi.

Vietos žmonės ypatingai domisi politiniais įvykiais. Šventadieniais susirinkę pasikalba apie Ispaniją, Kiniją ir Čekoslovakiją. Kartais politiniais klausimais būna ir „susikirtimų". Bet dabar, padalinus Čekoslovakiją, dalis karštuolių jau atvėso ir aiškiai yra nusivylę viena didele rytų valstybe. Anksčiau jie buvo įsitikinę, kad ta valstybė galinti numalšinti visą pasaulį.

Mūsų jaunimas peiktinas yra už tai, kad sudaro mišrias šeimas. Čia dabar jau yra 9 mišrios šeimos. Vietos senesnieji žmonės tuo labai nepatenkinti. *Pataikūnas.*

Punskas, Suvalkų apskr. *Buvo neleista religinė akademija.* Lapkričio 1 d. Punske vietos lietuvių jaunimo rūpesčiu buvo rengiama Kristui Karaliui pagerbti religinė akademija. Prašymas Suvalkų apskrities storastai buvo įteiktas spalių 21 d. Leidimo nesulaukus, spalių 31 d. į storastiją buvo kreiptasi telefonu. Storastija pranešė, kad *prašymas išspręstas neigiamai.* Vietos gyventojas J. Milevičius rengėjų vardu dar kartą paskambino storastai ir paprašė leidimo. *Storasta ir jam atsakė neigiamai.*

Tą pačią spalių 31 d. į Oškinius buvo nuvykęs Seinų valsčiaus vaitas, kuris kreipėsi pas inž. J. Pajaujį, prašydamas, kad jis paragintų vietos ir apylinkės lietuvius gyventojus dalyvauti seimo rinkimuose. Tuomet inž. J. Pajaujis pasakojo, kaip valdžios administracija su lietuviais elgiasi, pažymėjo faktą, kad storasta neleidęs Kristaus Karaliaus garbei ruoštos akademijos ir paklausė, kaip tokiose sąlygose galima reikalauti, kad lietuviai dalyvautų seimo rinkimuose?

Vaitas nuvyko į Seinus ir telefonu paprašė storastos, kad punskiečiams leistų surengti Kristaus Karaliaus akademiją. Storasta ir sutiko.

Akademija įvyko. Ją atidarė J. Matulevičius. Paskaitą skaitė inž. J. Pajaujis, deklamavo J. Lipskaitė. Po to K. Cibulsko vedamos choras gražiai pagiedojo kelias religines giesmes. Iškilmių pabaigoje publika, kurios buvo pilna salė, sugiedojo tautos himną. *Parapijietis.*

KRONIKA

Lietuvių Mokslo Draugijos rinkinių likimas

Šių metų kovo mėnesį Vilniaus vaivados ir gegužės mėnesį Vidaus Reikalų Ministerijos sprendimais uždarytos Lietuvių Mokslo Draugijos valdinis kuratorius adv. Vilianovskis ir jo padėjėjas V. Matuševskis paskutiniu laiku pradėjo kviestis į Draugijos buveinę šios Draugijos valdybos narius ir pašalinius mūsų ir lenkų visuomenės asmenis ir stengiasi su jais konstatuoti, koks yra dabartinis šios Draugijos rinkinių stovis. Pav., lapkričio 8 d. į Draugijos buveinę buvo pakviesti kai kurie valdybos nariai ir kai kas iš pašalinių asmenų. Buvo nuvykę Draugijos valdybos narys dir. M. Šikšnys, prof. Priuferienė ir stud. V. Maminskaitė. Vicekuratorius V. Matuševskis kartu su jais peržiūrėjo nežymią etnografinių rinkinių (drabužių, audinių) dalį.

Iš vieno tos „komisijos" dalyvio teko sužinoti, kad Lietuvių Mokslo Draugijos rinkiniai nuo jos uždarymo yra laikomi užantspauduotuose nevėdintuose ir nekūrentuose kambariuose. Prieš Draugijos uždarymą užkonservuota rinkinių dalis yra persisunkusi drėgme ir genda, o neužkonservuota naikinama kandžių. To asmens nuomonė yra tokia: jei Lietuvių Mokslo Draugijos rinkiniai ir tuoliau bus laikomi tose pačiose sąlygose, jiems gresia pavojus visai sugesti.

Teko patirti, kad lapkričio 14 d. prof. Priuferienė, kuriai kuratorius pavedęs apžiūrėti Draugijos etnografinius rinkinius, buvo kvietusi į Draugijos buveinę tų rinkinių stoviui patikrinti valdybos narį p. Br. Untulį ir stud. V. Maminskaitę. Bet jie, žinodami lietuvių visuomenės nusistatymą, kad šiose sąlygose už D-jos rinkinių gedimą sunku yra imti atsakomybė, tame rinkinių tikrinime nedalyvavo.

Brandos egzaminai

Vilniaus Apygardos Mokyklų Kuratorija yra paskelbusi, kad 1939 m. sausio ir vasario mėnesiais bus brandos egzaminai tiems asmenims, kurie pereitais mokslo metais lankė 8-sias klases ir brandos egzaminų neišlaikė.

Mums teko sužinoti, kad buvę Vytauto D. gimnazijos abiturientai, norį laikyti brandos egzaminus 1939 m. sausio ir vasario terminu, turi paduoti iki š. m. gruodžio 1 d. Mokyklų Kuratorijos vardu prašymus *per Vytauto D. gimnazijos direkciją*. Prašyme jie turi nurodyti, kad egzaminus nori laikyti lietuvių kalba, kiek kartų ir kada yra jau laikę brandos egzaminus.

Nauja „Romuvos" Klūbo valdyba

Lapkričio 12 d. įvyko Vilniaus Lietuvių Inteligentų Visuomeniškai Bičiuliško „Romuvos" Klūbo narių metinis susirinkimas. Po pranešimų ir diskusijų buvo išrinkta naujoji valdyba: pirmininkas—magist. Juozas Maceika, vicepirm. — universiteto absolv. Marė Budrevičiūtė, sekretorius—stud. Stasys Misiūnas.

Iš moksleivių bendrabučių gyvenimo

Kaip žinome, uždarytosios Vilniaus Lietuvių Labdarybės Draugijos moksleivių bendrabučius (Kun. K. Štašio, Kęstučio, Birutės, Dr. J. Basanavičiaus, Šv. Mikalojaus, Markučių) valdo buvęs šios draugijos valdinis kuratorius, o dabar jau likvidatorius p. Julius Švedas. Jo valdymas pasireiškia lietuvių visuomenės duodamų bendrabučiams lėšų skirstymu ir bendrabučių vedėjams (joms) įvairių įsakymų bei nurodymų davinėjimu. Įsakymus dažniausiai duoda raštu. Vienas iš paskutiniųjų įsakymų buvo Lenkijos nepriklausomybės šventės proga. To įsakymo (raštu) turinys toks:

1) Šventės minėjimo dieną bendrabučių vedėjai suruošia auklėtiniams pasikalbėjimus, kuriuose pabrėžiama Lenkijos politinė reikšmė Europoje ir jos pasiekti laimėjimai per 20 metų; per pasikalbėjimus atkreipiamas auklėtinių dėmesys į Lietuvos Lenkijos santykių užmezgimą ir į jų naudingumą abiem valstybėm;

2) Auklėtiniai tą dieną likvidatoriaus lėšomis nuvedami į kiną, teatrą, tam reikalui išleidžiant už kiekvieną ne daugiau kaip po 50 skatikų.

3) Bendrabučių vedėjai tą dieną gauna dovanų po 10 auks., o visi tarnai — po 2,5 auks.;

4) Pranešti auklėtiniams, kad iki tos dienos įteikti jų prašymai mokesčio (už bendrabutį) sumažinimo reikalu esą išspręsti teigiamai;

5) Tą dieną bendrabučiuose paruošiami specialiai padidinti ir paskaninti valgiai.

Čia mes norėtumėm paliesti tiktai mokesčių lengvatą. Mūsų žiniomis, anksčiau to paties likvidatoriaus buvo pranešta per vedėjus visiems bendrabučių auklėtiniams, kad jie mokesčio sumažinimo reikalu su prašymais nesikreiptų, nes iki Naujųjų Metų jų prašymai nebūsią svarstomi. Bet vis dėlto atsirado tokių, kurie vedėjų pranešimo nepaisė ir šiuo reikalu prašymus likvidatoriui įteikė. Taigi dabar norėtųsi p. Likvidatoriaus paklausti, ar jis, priimdamas tų jo nustatytos tvarkos nesilaikančių moksleivių prašymus, pasielgė pedagogiškai? Ar tenka stebėtis, jei prie tokios tvarkos bendrabučiuose kartais tarp bendrabučių vedėjų ir jų auklėtinių kyla nesusipratimų?

Išėjo iš spaudos

Šiomis dienomis išėjo iš spaudos naujas vadovėlis: *K. Kurtučio „Darželis"*. Šis vadovėlis skiriamas antram pradžios mokyklos skyriui, kaipo skaitymo knyga. Jis gausiai iliustruotas ir gražiai išleistas. Mūsų krašto mokykla iki šiol tokio gražaus ir Vilniuje išleisto vadovėlio neturėjo. Mokytojai ir švietimo valdžia turėtų atkreipti į jį savo dėmesį. Knygynuose už jį būsią imama tik po vieną auksiną.

Atsiųsta paminėti

K. Kurtutis. DARŽELIS, *Vilnius, 1938 m. „Ruch" spaustuvė, Kaina nepažymėta, 195 pusl.*

Ši knyga gausiai iliustruota, tinka antram pradžios mokyklos skyriui, kaipo skaitymo knyga.

Redakcijos atsakymai

A. Stankevičiui (Amerikoje). To asmens adresas yra tokis: Wilno, ul. Turgielska 14.

Piliečiui. Apie grasinimus, kad būtų dalyvaujama seimo rinkimuose, negalėsime įdėti.

Jonei. Ačiū. Prašome ir toliau mūsų nepamiršti.

Italijoje, kaip Vokietijoje

Italijoje iki šių metų nebuvo žydų persekiojimo. Prasidėjo prieš žydus nukreiptas veikimas neseniai. Pažymėtina, kad Italijos fašistai visus įstatymus, kurie yra nukreipti prieš žydus, nusirašė nuo tokių pat Vokietijos hitlerininkų įstatymų, kurie yra išleisti daug anksčiau.

Paskutiniu metu vėl gauta žinių, kad Italijoje išleista nauji trys įstatymai, nukreipti prieš žydus. Pirmuoju įstatymu uždrausta žydams vesti itales ir italams vesti žydes, antruoju įstatymu visi žydai pašalinami iš kariuomenės ir administracijos ir trečiuoju įstatymu uždrausta žydams stoti į universitetus.

KARAS KINIJOJE

Karo veiksmai eina tarp Hankau ir Kantono miestų. Žinios, kurios iš ten ateina, viena antrai priešingos. Kinai ir jiems palankūs šaltiniai praneša, kad kiniečių kariuomenė jau tiek atsigavo, jog pasuko atgal ir eina atsiimti Kantoną. Ji jau yra bene atėmusi iš japonų kelis miestus ir supa Kantoną. Japonai skubiai atsiuntė Kantonan per 70 laivų, kuriems pavesta ginti miestas nuo kiniečių. Mažesni laivai įėjo į Perlų upę ir plaukia pasitikti kiniečius.

Patys japonai praneša, kad jie visur mūša kiniečius ir sistematingai slenka priekin, į Čangkaišeko vyriausiąją stovyklą. Jie jau yra paėmę svarbesnes pozicijas, kurios gina kelius į tą stovyklą, į Čangčau.

KARAS ISPANIJOJE

— Kautynės prie Ebro upės nenutilsta. Nacionalistai čia stengiasi atimti iš vyriausybininkų paskutines jų pozicijas. Prie Segre upės nacionalistams pasisekė atmušti visus vyriausybininkų puolimus. Jie taip pat atmušė puolimus ir prie Kastelono, prie Viduržemio jūros.

— Vyriausybininkai rengiasi užtraukti didesnę paskolą užsienyje. Nacionalistai ta proga paskelbė, kad jie, jei įsigalės Ispanijoje, vyriausybininkų užtrauktų paskolų nemokės. Šiuo pareiškimu nacionalistai tikisi sutrukdyti vyriausybininkams gauti tą paskolą.

— Nesikišimo Komiteto komisija, kuri lankėsi pas nacionalistus savanorių atšaukimo reikalu, sugrįžo Londonan. Jos pirmininkas apie savo darbus pranešė Plimutui ir tarėsi dėl tolimesnio veikimo. Nutarta, kad toji komisija dabar turi vykti pas vyriausybininkus ir stengtis juos prikalbinti nutraukti karo veiksmus ir sudaryti su gen. Franko paliaubas. Londone ne labai tiki, kad komisijai ta misija pavyktų.

Vokiečiai keršija žydams

Gebelsas pagrasė užsienio korespondentams

Suorganizuotas Vokietijoje žydų sinagogų deginimas ir krautuvių naikinimas plačiai aprašinėjamas užsienio laikraščiuose. Dėl to Vokietijos propagandos ministeris Gebelsas pasikvietė visų užsienio laikraščių korespondentus Berlyne ir kategoriškai įspėjo, kad į jų atstovaujamus laikraščius siųstų tikresnes žinias ir kad, apskritai, piktai apie paskutinius Vokietijoje įvykius nerašytų.

Sugriovė ir liepia atstatyti

Jau buvo rašyta, kad ryšium su Vokietijos ambasados Paryžiuje sekretoriaus mirtinu sužeidimu, visoje Vokietijoje prasidėjo prieš žydus nukreipti ekscesai. Beveik visoje valstybėje buvo sudegintos žydų sinagogos, visose krautuvėse išdaužyti langai. Po tų ekscesų visos žydų krautuvių vitrinos (langai) buvo užkaltos lentomis. Po poros dienų policija liepė vėl įstatyti stiklus ir pareiškė, kad, tvarkant sunaikintas krautuves, žydai negali imti į darbą vokiečių, bet tik žydus. Be to, įsakė, kad krautuvės tuojau būtų atidarytos, o kas neišgali, tegul parduoda vokiečiams.

Spėjama, kad daugumas žydiškų krautuvių dabar jau pateks į vokiečių rankas.

Taip pat įvyko, kaip pranešama, nors ir mažesnių ekscesų prieš žydus Dancige.

Vokietijos žydams uždėta didelė kontribucija

Vokietijos vyriausybė, bausdama žydus už pasikėsinimą prieš ambasados sekretorių Paryžiuje, uždėjo Vokietijoje gyvenantiems žydams vieno milijardo markių kontribuciją (pabaudą).

Šią sumą žydai artimiausiu metu turės sumokėti Vokietijos iždui. Kadangi apskaičiuota, kad Vokietijos žydų turimas turtas siekia 8 milijardų, tai aštunta dalis bus atiduota iždui, kaipo kontribucija.

Viskas prieš žydus

Vokietijos vyriausybė, kaip pranešama, ne tik uždėjo žydams milijardinę kontribuciją, bet nuo Naujų Metų uždraudė verstis įvairiose prekybos ir pramonės srityse. Tokiu būdu Vokietijos žydai atsidūrė gatvėje, nęturėdami, iš ko pragyventi.

Maža to! Valdžia įsakė, kad visas vokiečių sunaikintas žydų krautuves patys žydai savo lėšomis kuo greičiau pataisytų. O toms krautuvėms, kurios draudimo įstaigose buvo apdraustos, priklausomą atlygynimą paims valstybės iždas. Be to, nuo šiol Vokietijos žydams uždrausta lankytis koncertuose, paskaitose, teatruose ir kinuose. Jei čia bus aptikti žydai, tai ir jie ir pramogų savininkai bus nubausti.

Pagaliau, tenka pažymėti, kad, naikinant krautuves ir deginant sinagogas, visoje Vokietijoje buvo suimta keliolika tūkstančių žydų. Iš kai kurių miestų, kaip, pavyzdžiui, iš Miuncheno visiems žydams įsakyta kuo greičiausiai išsikraustyti.

Žydai bėga kas kur ištrūkęs

Prasidėjus naujam žydų persekiojimui Vokietijoje, daugelis žydų bėga į kitas valstybes.

Spaudos pranešimu, beveik prie visų kaimyninių Vokietijos valstybių sienų yra sulaikoma nemaža žydų, mėginančių slaptai pabėgti iš Vokietijos.

Įvairu-įdomu

Valtimi perplaukė vandenyną

Afrikos mokslininkas Petersenas su žmona, kuri yra kilusi iš Japonijos, neseniai iš Kinijos paprasta 12-kos metrų kiniška valtimi perplaukė Ramųjį vandenyną, laimingai pasiekdamas Amerikos krantus. Kelionė truko 85 dienas. Perplaukta 7000 jur-mylių. Visą kelionės laiką valties įgula, kurioje buvo dar du jauni rusai, maitinosi ryžiais. Ištisą mėnesį teko keliauti tirštos miglos apsuptiems, per kurią nematė dieną saulės nei naktį žvaigždžių. Įvairūs kelionės nuotykiai, kurių buvo gan gausu, laimingai pasibaigė. Labai dažnai prie jų priplaukdavę didžiuliai banginiai taip arti, kad visiems įvarydavo nemaža baimės, nes kiekvienu kartu grėsė mirtis. Per mylią nuo jų praėjęs baisus taifūnas (didžiulė juros audra). Jei jie būtų į jį patekę, nebūtų tekę jiems pamatyti Amerikos krantų.

Mėnesį gyveno atsiskyrę nuo pasaulio

Du Čikagos mokslininkai nutarė ištirti, kaip žmogus gali jaustis, visiškai atskirtas nuo pasaulio. Kartu jie norėjo sužinoti ar labai žmogui yra svarbus dabartinis laiko suskirstymas. Tuo tikslu jie užsidarė viename požeminiame kambaryje ir išgyveno jame lygiai mėnesį, kaip tikri atsiskyrėliai. Kambarys buvo įrengtas taip, kad nepateko į jį iš išorinio pasaulio nė menkiausias garsas. Maisto jie buvo pasiėmę ištisam mėnesiui Taip pat buvo apsirūpinę ir reikalingomis gyventi priemonėmis. Kad nebūtų nuobodu, turėję pasiėmę knygų. Jau po kelių dienų jie įsitikino, kad žmogaus organizmas visai nėra surištas su gyvenimo aplinka ir su dabartinio laiko paskirstymu. Jie miega tai vakare, tai naktį. Pietus valgė kartais rytą, kartais vidurnaktį. Visą laiką abu jautėsi kuo puikiausiai. Išėję iš savotiško savo kalėjmo, abu mokslininkai paskelbė, kad pietų valgymas vidurdienį ir miegojimas naktimis yra ne organizmo reikalavimas, o tik žmonių įprotis.

Iš lėktuvų nustatys valstybių sieną

Iš Prahos pranešama, kad vyriausybė sutikusi su vokiečių vyriausybės pasiūlymu nužymėti sienos liniją iš oro. Linija fotografuos 6 vokiečių karo lėktuvai ir 4 privatūs lėktuvai. Lėktuvams suteiktos teisės perskristi demarkacijos liniją kelių kilometrų juostos pločiu. Prahos vyriausybė pažymi, kad tas darbas yra abiejų valstybių bendras barbas. Vokietija atiduos Čekoslovakijai visų fotografijų kopijas.

Egipte rasti kapai su 20 tūkstančių mumijų

Vienas Egipto senėnų tyrinėtojas pastaruoju laiku Sacharoje užtiko senus kapus. Jie turį ne mažiau, kaip 5000 metų. Tuose kapuose rasta apie 20 tūkstančių balzamuotų mumijų. Kapuose atkastas turtingai išdabintas kelias, jungiąs kapines su faraono koplytėle. Rasta daugelis parašų, kurie rodo egiptiečių mintis, surašytas į paminklų akmenis prieš 5000 metų. Prie mumijų taip pat rasta daugybė puodų šukių.

Kiek gali peršokti arklys?

Ligi šiol rekordas šokimo į aukštį ant arklio priklausė prancūzui, kuris paršoko 2 metrus 38 cm. Reitelių rungtynėse šiais metais Italijoje, kapitonas Giutirecas sumušė prancūzų rekordą. Jo arklys peršoko 2 metrus 44 cm. Tai naujas pasaulinis raitelių rekordas.

Kur ir kokie daiktai buvo vartojami kaip pinigai?

Pasaulis ne visada turėjo vario, sidabro ir aukso pinigus, o banknotai, vekseliai ir čekiai, — tai vis naujoviški išradimai. Įvairiuose kraštuose žmonės seniau vartojo įvairius daiktus, kaip pinigus. Anglijoje vartojamas buvo cinas, Romoje ir Vokietijoje—galvijai, Rusijoje — platina, Škotijoje — vinys, Azijoje totorių kraštuose—arbata, Afrikoje—jūros geldelės, Amerikoje Virginios valstybėlėje—tabakas, vakarų Indijoje — cukrus, Meksikoje — muilas, Spartoje — geležis, Kartaginoje — oda, Burmoje— švinas, Kinijoje — šilkas, Abisinijoje — druska, Portugalijoje—šiaudai, Kanadoje—lošiamosios kortos, Lietuvoje—žvėrių kailiai ir t. t.

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Telefonas 29-59. Administracija priima nuo 9 iki 13 val.

REDAKCIJA įgaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Leidėjas ir atsak. redaktorius **Liudvikas Cicėnas.** „RUCH" spaustuvė, Tatarska 6. Telef. 21-83.